

Rozhovor s Petrem Lukešem vedoucím programového oddělení MFDF Ji.hlava

V čem byla příprava 19. ročníku festivalu speciální?

Předchozí ročník pro nás zanechal výzvu v podobě diváckého zájmu dalece převyšujícího kapacitu našich kinosálů. Podařilo se nám ale vypořádat se s ní otevřením nového sálu pro 400 diváků, který jsme po dobu festivalu zřídili v jihlavském Dělnickém domě. Festival se poprvé rozšířil také do regionu – v kině Máj v Třešti, městečku ležícím 20 km od Jihlavy, jsme každý den promítli jeden český film spojený s diskuzí s tvůrci – také toto rozšíření festivalu se setkal s dobrým zájmem místních diváků.

Velkou technickou výzvou a organizační novinkou byla videokonference s jedním z hlavních hostů festivalu – Julianem Assangem. K této události byla upnuta pozornost veřejnosti i novinářů a nemohli jsme proto nic ponechat náhodě. Soustředěná práce ve výsledku dvacítky lidí ze štábu však vedla k hladkému průběhu celé akce.

Podle čeho vybíráte filmy, které se na festivalu promítají?

Každoročně se nám hlásí přes tři tisíce dokumentů z celého světa. Pro výběr jsou důležitá jak jejich témata, tak způsob, jakým jsou zachycena. Podstatná je aktuálnost či neobvyklost pohledu. Proto se do finálního výběru nedostanou dokumenty, které recyklují staré náměty či které jsou příliš ukotvené v situaci určité země, jež není pochopitelná bez znalosti kontextu či je z pohledu našich diváků marginální.

Jsme festivalem autorského dokumentu, nezůstáváme tedy jen u tématu, ale podstatné je, jak s ním tvůrce pracuje. Jeden příběh se dá podat stovkou způsobů – ale ne každý je tvůrčí či umožňuje téma nahlédnout neotřele. A konečně jsou také filmy, jejichž tématem je sám film, způsob, jakým vypovídá o realitě, jakým nás fascinuje. Těmto experimentům, které zkoumají a rozvíjí filmový jazyk, věnujeme velkou pozornost.

Současná tvorba by neexistovala bez dlouhé historie dokumentárního filmu, jejíž kapitoly rádi objevujeme v retrospektivních sekcích nazvaných Průhledné bytosti. Zde se výběr řídí objevností – stále je hodně filmů, které český divák neměl ještě možnost vůbec vidět. Letos jsme měli vzácnou příležitost přinést divákům například díla Eugèna Deslawa či Thora Heyerdahla, jehož retrospektiva byla realizována v rámci projektu Doc.Stream.

Koukal jsem se, že děláte mimo festival řadu dalších celoročních aktivit, jaká je vaše nejoblíbenější?

Je těžké vybrat, ale jsme moc rádi za to, jak se vyvíjí náš projekt Živé kino. Začal před deseti lety jako projekce dokumentů ve veřejném prostoru Jihlavy, kde toto nekonvenční letní kino probíhá koncem srpna každoročně. O podobný koncept jsme se pokoušeli v Praze, ale v množství kulturních událostí akce nebyla moc vidět. Před třemi lety jsme proto náplň Živého kina Praha pozměnili na projekce pracovních verzí připravovaných dokumentů, většinou jde o předpremiéry filmů, které jsou uvedeny

v soutěžní sekci Česká radost na MFDF Ji.hlava. Projekce navíc probíhají v atraktivním prostředí – přímo ve střížnách nebo v domácnostech tvůrců, kde filmy vznikají.

Kdy jste se rozhodli požádat o podporu z EHP a Norských fondů?

Jihlavský festival i s ním spojený program pro filmové profesionály má tradičně mezinárodní přesah. EHP a Norské fondy pro nás představovaly cestu, jak přirozeně rozvinout naše stávající aktivity. Díky novému projektu DOC.STREAM, vzniklému právě s podporou grantu EPH, jsme se mohli ve větší míře zaměřit na kinematografii a filmový průmysl v jedné zemi – tedy Norsku, a to prostřednictvím filmového programu pro širokou veřejnost i aktivit pro filmové profesionály z obou zemí. Současná norská dokumentární kinematografie je v českém prostředí poměrně neobjevená. Zároveň projekt umožnil blíže prozkoumat fungování norského filmového průmyslu nejen nám, ale i českým filmovým profesionálům, kteří se zúčastnili aktivit v ČR i přímo v Norsku. Norští diváci měli možnost seznámit se s aktuálními trendy českého dokumentárního filmu během 16. Mezinárodního filmového festivalu v Bergenu, který se konal v září. Nejnovější české dokumenty pak v Norsku promítneme během Ozvěn 19. MFDF Ji.hlava, které se konají v Bergenu v únoru.

Hodně filmů je zahraničních, je možnost je po skončení festivalu dohledat a podívat se na ně?

Ano. Většina zahraničních dokumentů se nikdy do českých kin či do televize nedostane, a tak zbývají v zásadě dvě možnosti – Centrum dokumentárního filmu v Jihlavě, které jsme založili vloni, provozuje videotéku, v níž je možné prezenčně a zdarma zhlédnout většinu snímků uvedených na festivalu. Videotéka je doplněna veřejnou knihovnou, která zpřehledňuje publikace a časopisy věnované dokumentu, filmu i obecně umění, a to české i zahraniční. Je zde tedy zázemí k tomu filmy nejenom vidět, ale také zkoumat. (www.c-d-f.cz)

MFDF Ji.hlava bylo i u vzniku portálu, který zpřístupňuje autorské dokumenty online. Na DAFilms.cz máte přístup k více než 1000 snímků ze svého domova, většinou za poplatek podobný videopůjčovně, ale každý týden je k vidění rovněž tematický okruh dokumentů zdarma.

Byl jste na letošním filmovém festivalu v Karlových Varech?

Do Varů jezdíme každoročně.

Již 11 let v rámci programu MFF Karlovy Vary pořádáme jednu z našich dalších aktivit, Docu Talents from the East. Je to prezentace 15 dokumentů ze střední a východní Evropy, které jsou ve fázi produkce či postprodukce. Režiséři a producenti vybraných snímků ze střední a východní Evropy tak mají možnost představit svoji dokumentární tvorbu významným festivalovým dramaturgům, distributorům, nákupčím a novinářům, kteří se každoročně účastní MFF Karlovy Vary.

Jaký z filmových festivalů v České republice máte nejradši mimo toho Vašeho?

Šlo by jich zmínit hodně, ale obdivuhodné jsou ty, které i po letech tradice umí zůstat malými a nemají potřebu nikam přehnaně expandovat. Například olomoucký PAF, Přehlídka animovaného filmu, který si stále udržuje skvělou dramaturgii, autentičnost a příjemnou atmosféru.

Co byste vzkázal divákům Vašeho festivalu?

Především velké díky za jejich dlouholetý a vytrvalý zájem, díky kterému se podařilo v České republice vybudovat renomé dokumentárnímu filmu prakticky z ničeho. Dokumenty, stejně jako hrané filmy, by bez svého publika nemohly existovat. Nejde jen o náš festival, ale o celkovou proměnu vnímání a poptávky po dokumentárním filmu. Během dvou desetiletí se u nás z okrajového žánru stal jedním z hlavních uměleckých oborů a kanálů společenské diskuze a MFDF Ji.hlava stál za tímto vývojem.

